

ZLATKO JURIĆ

KATEKIZAM ZAŠTITE SPOMENIKA

MAX DVOŘÁK

CATECHISM OF MONUMENT PRESERVATION

MAX DVOŘÁK

M. Špikic continues his critical translation work of the seminal texts on conservation and restoration written in Europe in the 19th and 20th century. The books *Anatomy of a Historic Monument and Camilo Boito – Monument as a Book* were followed by the second completed edition *Catechism of Monument Preservation* written by M. Dvořák, translated and published in the 1988 thematic issue of the Split-based review "Pogledi". Špikic as editor of the second edition supplemented it with encyclopaedic texts, notes and an extensive bibliography. The second edition published in Zagreb contains for the first time the original photographs with critical comments. The text was reviewed by the professor J. Mirenčić who translated it thirty years ago. In his introductory text "Conservation and the last days" Špikic brilliantly synthesized the debates and events going on in the conservation field in the German-speaking countries at the beginning of the 20th century.

Naslov originala: *Katechismus der Denkmalpflege*
Verlag von Julius Bard, Wien, 1916. i 1918.

Prevela: Jasenka Mirenčić Bačić
Priredio i komentirao: Marko Špikic
Zagreb, siječanj 2016.

Str. 255, ilustr. 140, bibliografija
[20,5/14,5 cm, meki uvez, crno-bijeli tisak]

Recenzenti: Franko Čorić, Libuše Jirsak, Zlatko Juric
Graficki urednik: Boris Kuk
Izdavač: Naklada Jesenski i Turk
Tisak: Znanje d.o.o. Zagreb

ISBN 978-953-222-740-6
CIP 000919393 [NSK Zagreb]

M. Špikic i mala, čvrsto međusobno prijateljski povezana grupa visokoobrazovanih i sjajnih prevoditeljica – A. Vukadin, S. Sostarić, L. Jirsak – strpljivo i bržno nastavljaju raditi golem posao. Na hrvatski jezik pomnivo prevode i opremaju kritičkim komentarima kapitalne tekstove o konzerviranju i restauriranju koji su napisani u Europi u 19. i 20. stoljeću. Nakon knjiga *Anatomija povijesnog spomenika* i *Camilo Boito – Spomenik kao knjiga* uslijedilo je drugo dopunjeno i kritičko izdanje *Katekizma zaštite spomenika* M. Dvořáka, a u pripremi su prijevodi Giovanonijevih konzervatorskih tekstova.

Glasoviti europski povjesničar umjetnosti M. Dvořák imao je neobičnu sudbinu u enciklopedijskim izdanjima u Hrvata. U prvoj enciklopediji bio je prisutan, pa je potom nestao u sljedećim izdanjima i opet se pojavio u zadnjem izdanju. *Katekizam zaštite spomenika* prvi je put preveden i objavljen 1988. godine u tematskom broju splitskoga časopisa „Pogledi”. Špikic je uredio drugo kritičko izdanje koje je opremio enciklopedijskim tekstom i bilješkama kojima je protumačio pojmove i osobe spominjane u tekstu, te priredio opširnu bibliografiju. U drugomu zagrebačkom izdanju prvi su put objavljene izvorne fotografije s kritičkim komentarima, koje su izostale u prvome izdanju.

Tekst je pregledala profesorica J. Mirenčić Bačić, koja ga je i prevela prije tridesetak godina. U uvodnome tekstu „Konzerviranje i posljednji dani” Špikic je sjajno sintetizirao rasprave i zbivanja u konzerviranju koji su se

vodili u njemačkome govornom području na početku 20. stoljeća.

Zašto je njihov rad na prevodenju i objavljanju ove knjige tako značajan?

Prvo, Špikic i suradnice diskretno su distancirani od središnje opsesije suvremenih znanstvenika na otvaranju kanala za diseminaciju narativa i beskrajinim umreživanjem na najvažnijim okruglim stolovima. Oni su se usredotočili na jedan od temeljnih tradicionalnih istraživačkih postupaka u humanističkim znanostima – pomno čitanje, dubinsko razumijevanje, kritičko razmišljanje i nijansirano prevodenje teorijskoga teksta s jednoga na drugi jezik. Nakon toga slijedi sintezna interpretacija pojedinoga teorijskog teksta unutar cijeloga opusa pojedinog autora, ustanovljenje njegova odjeka među suvremenima i istraživanje utjecaja na buduću razvoj teorijske misli o konzerviranju.

Drugo, krajnje savjesnim i pomno promišljenim prevodenjem sofisticiranih teorijskih tekstova pisanih na dugotrajno razvijanim europskim jezicima – oni aktivno predlažu definiranje konzervatorsko-restauratorske terminologije te sudjeluju u razvoju i mijenjanju hrvatskoga jezika.

Trece, iz knjige u knjigu u uvodnim se tekstovima postupno gradi mozaik povijesti konzerviranja u Europi na prijelazu 19. u 20. stoljeće.

Četvrto, iz knjige u knjigu Špikic s pravom uspravno i ponosno stoji na ramenima divova profesora Marasovića i Maroevića jer nadograđuje i nastavlja njihovo djelo suvremenim teorijskim spoznajama o konzerviranju. Nji-

hov međusoban složeni teorijski odnos možda najbolje opisuje ova metafora koju je osmislio Bernard iz Chartresa, a upotrebljavali su je u raznim situacijama sir I. Newton, S. Taylor Coleridge, R. Reagan i braca Gallagher iz Oasisa.

Peto, sličan izdavački koncept prevodenja kapitalnih teorijskih tekstova iz europske povijesti umjetnosti i arhitekture proveli su H. F. Mallgrave i S. Anderson u monumentalnoj ediciji *Texts&Documents*.

Edicija je nastajala zahvaljujući bliskim i prijateljskim odnosima jedne male skupine vrjednih, pristojnih i vrhunski obrazovanih osoba. Posebno treba naglasiti nekonformizam izdavača „Jesenski i Turk”, koji su knjigu objavili bez financijske potpore Ministarstva i Grada Zagreba.

Šesto, dok u društvu bjesni neprekidni sedamdesetogodišnji rat između ustaša i partizana, jedna malena skupina mirnih i super-talentiranih pojedinaca strpljivo gradi povijesni i teorijski mozaik koji ima istinsku europsku humanističku vrijednost.

Sedmo, jedna osobna želja umjesto zaključka.

Sljedeća knjiga koja bi se sjajno uklopila u postojeći niz bio bi izbor, prijevod i kritički komentar Loosovih tekstova o arhitekturi, odijevanju i svakodnevnom životu. U hrvatskoj arhitekturi Loos ima mitski status zbog osobnih kontakata s Kovačićem i Ehrlichom, ali su njegovi teorijski tekstovi nedovoljno prisutni, unatoč dvjema dosadašnjim izdavačkim akcijama.